

ÄMNESBUNDEN LÄROPLAN

PIANO

Borgå stads bildningsnämnd 12.3.2019

PIANO

FÖRBEREDANDE UNDERVISNING I PIANO

Förberedande undervisning i piano förverkligas som enskild undervisning, parundervisning eller i en liten grupp.

Målsättningar

- Vi lär oss pianospelandets grunder genom att spela, sjunga och leka. Vi beaktar elevens ålder och individuella förutsättningar i undervisningen.
- Vi utvecklar elevens musikaliska fantasi och kreativitet.
- Eleven får förutsättningar till att flytta över till grundstudierna i piano.

Innehåll

- Vi spelar och sjunger på gehör tillsammans med läraren.
- Vi lär oss olika spelsätt och samspelets grunder.
- Vi lär oss att behärska rytm och puls.
- Vi lär oss att känna igen musikens grundstrukturer samt skiftningar i nyanser och stämningar.
- Vi lär oss att öva hemma i samarbete med föräldrar och familjen.
- Vi bygger på en repertoar, som väljs enligt elevens individuella ålder och färdigheter.
- Vi övar på att göra små improvisationer och komponera genom musikaliska lekar.
- Vi övar på att uppträda under lärarens handledning.

Eleven flyttar från den förberedande undervisningen till grundstudierna efter godkänt inträdestest.

GRUNDSTUDIER I PIANO

Allmänna målsättningar på alla nivåer

- Eleven lär sig en naturlig spelställning och utvecklar de motoriska färdigheter som behövs i pianospel.
- Eleven förmår att skapa en vacker och mångsidig klang.
- Eleven uppnår goda färdigheter i rytmbehandling och behärskning av tempo och puls.
- Vi lär oss att läsa noter och uppförandebeteckningar samt att gestalta musikaliska strukturer och helheter.
- Vi utvecklar behärskningen av instrumentet och att gestalta de mest centrala musikaliska byggstenarna genom att öva på skalor, brutna ackord och grundackord med omvändningar under hela studietiden.

- Vi utvecklar mångsidigt det musikaliska uttrycket och lär oss att använda olika slags anslag och pedal.
- Vi spelar mångsidigt stycken i olika stilar. Vi rekommenderar att repertoaren innehåller ungefär tre gånger den mängd som uppförs i nivåprovet.
- Eleven känner igen de centrala dragen i musik från olika stilperioder och kan också uttrycka dem i det egna spelandet.
- Eleven känner igen styckenas stämning och stil och kan uttrycka dem i spelandet utgående från sin egen personlighet.
- Eleven utvecklar en egen rutin för regelbundet, mångsidigt och självständigt övande.
- Eleven kan planera och schemalägga sitt övande. Eleven kan förbereda sig för uppträdanden så att hen kan spela utantill.
- Eleven klarar av att förbereda sig för olika uppträdningstillfällen och behärskar situationerna väl.
- Eleven behärskar samspelets grunder och förmår musicera självständigt tillsammans med andra.
- Eleven ackompanjerar från noter och på gehör samt bekantar sig med transponering (att flytta musik från en tonhöjd till en annan)
- Eleven gör musik genom att improvisera och komponera
- Vi lyssnar på musik från inspelningar och på konserter och följer med musiklivet. Sådär bekantar vi oss brett med musikkulturens olika former och lär oss känna igen olika slags musik i olika stilar.
- Eleven kan öppet utvärdera hur hen klarar av sina musikaliska uppgifter.
- Eleven uppnår de färdigheter, som behövs för att självständigt bekanta sig med musik, göra musik och njuta av musik.

GRUNDNIVÅ 1

Målsättningar

- Eleven behärskar de grundläggande färdigheterna som behövs i pianospel. Dessa är: att spela på gehör, att läsa noter, kroppskänedom för pianospel, att behärska rytmer, samspel, att koncentrera sig samt planerad och målinriktad verksamhet.
- Eleven känner igen musikens stämning och struktur när hen lyssnar.
- Vi bekantar oss med olika tonarter och lär oss använda tonarternas grundackord för ackompanjemang.
- Eleven bekantar sig med improvisation och komposition och musikaliska experiment.
- Eleven får en regelbunden övningsrutin med stöd av familjen och omgivningen.
- Eleven får de kunskaper och färdigheter som behövs för att flytta till nästa nivå.

Innehåll

- Vi lär oss små stycken som är olika i stämning och stil.
- Vi spelar på gehör både självständigt och under lärarens handledning.
- Vi övar på att gestalta notbilden.
- Eleven musicerar tillsammans med andra elever. Hen deltar i minst två samspelsprojekt.

- Grunderna i fritt ackompanjemang: Eleven bekantar sig med olika tonarter genom att spela och känna igen tonarterna i notbilden och hen kan ackompanjera med tonarternas grundackord.

Nivåprov

Teknisk del

Den tekniska delen består av att spela skalor, på förhand förberedda ackompanjemangsuppgifter och en instuderingsuppgift. Alla delområden i den tekniska delen kan avläggas på samma gång, prestationen kan delas upp i två delar eller varje delområde kan avläggas skilt.

- Till nivåprovet i grundstudier 1 hör minst 8 skalor. Det är möjligt att dela in skalprestationen i två delar: 4 skalor och 4 skalor. Skalorna med tillhörande brutna treklanger spelas minst två oktaver uppåt och neråt, med båda händerna samtidigt. Tonartens grundackord (I – IV – V/V7) kan spelas i grundläge. Eleven kan vid behov avancera i skalorna snabbare och avlägga dem på förhand eller flera än 4 åt gången.

I skalprovet spelar eleven upp skalan, brutna treklängen och grundackorden i 1-2 tonarter, efter en lärarkollegas val, av den på förhand inövade mängden tonarter.

Ackompanjemangsuppgiften förverkligas så att eleven ackompanjerar med grundackord i den valda tonarten/de valda tonarterna en på förhand vald sång eller två sånger (dur och moll). Läraren eller en assistent spelar eller sjunger melodin /melodierna.

- En instuderingsuppgift, som eleven spelar upp efter 5 minuters förberedelse. Det är möjligt att förbereda uppgiften enligt elevens val antingen i nämnden närvaro eller utan nämnd.

Den tekniska delen utvärderas av läraren, kollegan och eleven tillsammans och eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Tekniska delen spelas in genom video- eller ljudinspelning.

Lärarna kan arrangera "skalverkstäder" för sina elever där man spelar skalor, treklanger, fritt ackompanjemang och instuderingsuppgifter tillsammans. Här är det möjligt att avlägga nivåprovets tekniska del i sin helhet eller delvis.

Konstnärlig del

I den konstnärliga delen uppförs följande uppgifter för nämnden:

- Tre mindre stycken som är olika i stil och stämning. Ett av styckena övar speciellt något pianotekniskt delområde (etyd).
- Det rekommenderas att programmet innehåller samspel (1-2 stycken).
- Eleven har möjlighet att uppföra sin egen komposition som en del av programmet.

- Eleven har möjlighet att uppföra sin egen improvisation som kompletterande del till programmet.
- Styckena spelas huvudsakligen utantill. Samspelsuppgifterna kan spelas ur noterna.

Den konstnärliga delen utvärderas av eleven, läraren och en nämnd med ordförande och två medlemmar. Eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Den konstnärliga delen spelas in genom video- eller ljudinspelning.

GRUNDNIVÅ 2

Målsättningar

- Grundfärdigheterna i pianospel fördjupas (se Grundnivå 2, målsättningar).
- Instrumentets behärskning blir mångsidigare.
- Eleven kan använda pedal mångsidigt i olika musikaliska situationer.
- Eleven känner igen de centrala dragen i olika slags musik och uttrycker dem i sitt spelande.
- Behärskningen av allt större musikaliska helheter utvecklas.
- Färdigheterna i fritt ackompanjemang fördjupas. Eleven kan spela mångsidigare än tidigare olika rytmer med ackorden.
- Färdigheter i improvisation och komposition utvecklas med elevens intresse.
- Övningen är självständig, planerad och målmedveten.
- Färdigheterna i att uppträda utvecklas.
- Eleven får de färdigheter som krävs för att flytta till nästa nivå.

Innehåll

- Vi övar på olika tekniska delområden genom att spela etyder och etydliknande stycken.
- Vi spelar stycken i olika tempo och stämning som representerar olika tidsperioder, stilar och former.
- Vi bekantar oss med barockens och wienklassicismens stilperioder. Dessutom bekantar vi oss med andra stilar i klassisk och /eller lättare musikstilar enligt elevens och lärarens val .
- I repertoaren bör ingå minst ett större verk (sonatin, variationsstycke, svit el.dyl.). Minst en snabb sats ur en sonatin bör också ingå i repertoaren.
- Vi spelar finländsk musik och vår tids musik.
- Vi fördjupar oss i att gestalta notbilden.
- Eleven deltar i minst två samspelsprojekt.
- Vi utvecklar färdigheterna i fritt ackompanjemang genom att ackompanjera enkla sånger med tonarternas grundackord. Vi lär oss att utnyttja ackord mera mångsidigt so uttryck för styckets rytm.
- Vi gör improvisations- och transponeringsuppgifter enligt elevens intresse. Vi handleder elevens komponerande enligt hens egna mål.

Nivåprov

Teknisk del

Den tekniska delen består av att spela skalor, en instuderingsuppgift och en ackompanjemangsuppgift. Alla delområden i den tekniska delen kan avläggas på samma gång, prestationen kan delas upp i två delar eller varje delområde kan avläggas skilt.

- Under grundnivå 2 lär vi oss minst 8 nya skalor och brutna treklanger. Skalorna spelas fyra oktaver uppåt och neråt, med händerna samtidigt. Tonarternas grundläggande brutna treklanger (I – IV – V7) spelas i kadensform i minst två lägen. Det är möjligt att dela in prestationen i två delar: 4 skalor + 4 skalor. Dessutom lär vi oss kromatiska skalan, som spelas två oktaver uppåt och neråt. Kromatiska skalan kan spelas med händerna skilt. Eleven kan vid behov avancera i skalorna snabbare och avlägga dem på förhand eller flera än 4 åt gången.

I skalprovet spelar eleven upp skalan, brutna treklängen och grundackorden i 1-2 tonarter, efter en lärarkollegas val, enligt den på förhand inövade mängden tonarter.

- En instuderingsuppgift, som eleven får 10 minuter före uppförandet. Eleven övar på uppgiften utan nämndens närvaro. Det är möjligt att spela uppgiften först med händerna skilt och sedan händerna samtidigt.

- En uppgift i fritt ackompanjemang, som eleven får 10min före uppförandet. Elevens uppgift är att känna igen styckets tonart och spela stycket med ett ackompanjemang med grundackord (I – IV – V7) som uttrycker styckets grundrytm. Taktarterna kan vara 2/4, 4/4 (händerna turvis), $\frac{3}{4}$ (valskomp) eller 6/8 (komp med brutna toner). Eleven övar utan att höra melodin. Läraren/assistenten sjunger eller spelar melodin i provsituationen.

Den tekniska delen utvärderas tillsammans av eleven, läraren och en kollega. Eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Den tekniska delen spelas in genom video- eller ljudinspelning.

Lärarna kan arrangera ”skalverkstäder” för sina elever där man spelar skalor, treklanger, fritt ackompanjemang och instuderingsuppgifter tillsammans. Här är det möjligt att avlägga nivåprovets tekniska del i sin helhet eller delvis.

Konstnärlig del

I den konstnärliga delen uppförs följande uppgifter för nämnden:

- Fyra kompositioner eller delar av verk i olika stil och ur olika tidsperioder. Ett av styckena bör öva något pianotekniskt delområde (etyd).

- Det rekommenderas att programmet innehåller samspel (1-2 stycken).
- Eleven har möjlighet att uppföra sin egen komposition som en del av programmet.
- Eleven har möjlighet att uppföra sin egen improvisation som kompletterande del till programmet.
- Styckena spelas huvudsakligen utantill. Samspelsuppgifterna och ett solostycke kan spelas ur noterna.

Den konstnärliga delen utvärderas av eleven, läraren och en nämnd med ordförande och två medlemmar. Eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Den konstnärliga delen spelas in genom video- eller ljudinspelning.

GRUNDNIVÅ 3

Målsättningar

- Grundfärdigheterna i pianospel (se Grundnivå 1, målsättningar) utvecklas vidare.
- Anslaget och pedalanvändningen utvecklas och ger möjligheter till ett ännu mera nyanserat spelande och formande av detaljer.
- Att gestalta notbilden löper fint i svårare uppgifter än tidigare.
- Elevens förhållande till musik från olika tidperioder fördjupas och hen lyckas uttrycka det som musiken bjuder ännu noggrannare.
- Eleven gestaltar och lär sig allt större musikaliska verk.
- Vi övar på fritt ackompanjemang i praktiska situationer.
- Improvisations- och kompositionsförmågan utvecklas enligt elevens eget intresse.
- Studierna är mera självständiga till sin karaktär.
- Eleven söker sina egna styrkor och intresseområden som pianist och musikutövare.
- Eleven får förutsättningar för en musikhobby för hela livet.
- Eleven får avgångsbetyg från grundstudierna och de färdigheter som krävs för att flytta över till de fördjupade studierna.

Innehåll

- Vi spelar mångsidigt etyder och etydliknande stycken som övar olika tekniska delområden.
- Vi övar på verk från olika tidsperioder (renässansen till nutid)
- Vi lär oss stycken som representerar olika stil, form och stämning.
- Vi spelar finländsk musik.
- Vi spelar s.k. lättare musik enligt elevens egen smak.
- Vi fortsätter med studier i fritt ackompanjemang genom att öva på att ackompanjera på gehör och ur ackordbeteckningar. Vi söker olika sätt att utnyttja färdigheterna i fritt ackompanjemang.
- Vi övar på att improvisera, komponera och transponera enligt elevens intresse och behov.
- Vi övar samspel enligt elevens färdigheter och intresse. Eleven deltar i minst två samspelsprojekt.

Nivåprov

Teknisk del

Den tekniska delen består av att spela skalor och en instuderingsuppgift. Båda delområdena kan avläggas på samma gång eller skilt.

- Under grundnivå 3 övar vi på de resterande skalorna och brutna treklanger samt grundackorden (I -IV -V7) med omvändningar. Skalorna och de brutna treklangerna spelas fyra oktaver uppåt och neråt, med händerna samtidigt. Kadenserna på tonarternas grundläggande brutna treklanger spelas i minst tre lägen. Det är möjligt att dela in prestationen i två delar: 4 skalor + 4 skalor. Den kromatiska skalan som spelas fyra oktaver uppåt och neråt med båda händerna samtidigt. Eleven kan vid behov avancera i skalorna snabbare och avlägga dem på förhand eller flera än 4 åt gången.

I skalprovet spelar eleven upp skalan, brutna treklangen och grundackorden i 1-2 tonarter, efter en lärarkollegas val, enligt den på förhand inövade mängden tonarter.

- En instuderingsuppgift, som eleven får 15 minuter före uppförandet. Eleven övar på uppgiften utan nämndens närvaro. Det är möjligt att spela uppgiften först med händerna skilt och sedan händerna samtidigt.

Den tekniska delen utvärderas tillsammans av eleven, läraren och en kollega. Eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Den tekniska delen spelas in genom video- eller ljudinspelning

Lärarna kan arrangera "skalverkstäder" för sina elever där man spelar skalor, treklanger, fritt ackompanjemang och instuderingsuppgifter tillsammans. Här är det möjligt att avlägga nivåprovets tekniska del i sin helhet eller delvis.

Konstnärlig del

- Programhelheten innehåller minst fyra kompositioner i olika stil och stämning ur olika tidsperioder. Eleven och läraren planerar tillsammans helheten.

- En av kompositionerna bör anknyta till övning av något pianotekniskt delområde (etyd eller etydliknande stycke).

- En av kompositionerna bör vara mera omfattande till sin form. Ur en sonatin eller sonat spelas en snabb och en långsam sats, eller hela verket om det inte finns en långsam sats. Det mera omfattande verket kan också vara ett rondo (självständigt verk), en fantasi eller ett tema med

variationer. Till de mera omfattande verken räknas också konserter eller till sin omfattning motsvarande kammarmusikverk.

- Det rekommenderas att programmet innehåller samspel (1-2 stycken).
- Det vore fint om programmet innehöll vår tids musik.
- Eleven har möjlighet att uppföra sin egen komposition som en del av programmet.
- Eleven har dessutom vid behov en möjlighet att ge exempel på sina färdigheter i improvisation, arrangemang och/eller fritt ackompanjemang.
- Styckena spelas huvudsakligen utantill. Samspelsuppgifterna och ett solostycke kan spelas ur noterna.

Den konstnärliga delen utvärderas av eleven, läraren och en nämnd med ordförande och två medlemmar. Eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Den konstnärliga delen spelas in genom video- eller ljudinspelning.

FÖRDJUPADE STUDIER I PIANO

Målsättningar

- Eleven har tillräckliga färdigheter för att självständigt lösa olika pianistiska och musikaliska situationer.
- Eleven är medveten om sina egna musikaliska intresseområden och starka sidor och hen fördjupar sitt förhållande till dessa.
- Eleven får nödvändiga och tillräckliga samspelsfärdigheter med tanke på sin egen framtid.
- Eleven kan använda sina färdigheter i fritt ackompanjemang, arrangemang, improvisation och transponering på ett naturligt sätt i sina egna musikaliska projekt.
- Eleven kan utvärdera sina och andras musikaliska prestationer.
- Eleven får förutsättningar för eventuella fortsatta studier och kan självständigt fortsätta sin musikhobby för hela livet.

Innehåll

- Pianots behärskning utvecklas vidare.
- Grundrepertoaren består av samma faktorer som under grundstudierna:
 - etyder eller etydliknande stycken som övar olika tekniska delområden
 - musik från olika tidsperioder, från renässansen till nutid
 - finländsk musik
 - notläsningsuppgifter
 - samspel
 - lättare musik enligt elevens egen smak

- Vid sidan av pianostudierna kan eleven välja andra studier såsom komposition, improvisation, fritt ackompanjemang, musikens teknologi, kammarmusik eller ett solistiskt sidosämne. Deltagande i större kammarmusik-, musikteater- eller liknande produktioner kan också höra till studierna.
- Vi övar på skalor, brutna treklanger och kadenser i alla tonarter. Skalorna och de brutna treklangerna spelas i fyra oktaver med händerna parallellt uppåt och neråt. Kadenserna spelas i tre olika lägen. Dessutom spelas dominantseptimackordets olika omvändningar brutet med båda händerna i två oktavers omfång med avslutning på första lägets grundton.
- Vi fortsätter med improvisation, komposition, arrangemang, transponering och harmonisering utgående från elevens förutsättningar.

Nivåprestation

De fördjupade studierna avslutas med ett slutarbete, vars innehåll påverkas av elevens fortsatta planer samt egna starka sidor och intresseområden. Slutarbetet kan innehålla förutom det egna spelandet även t.ex. sång eller spel med ett sidosämne, egna kompositioner, en självproducerad konsert eller egengjord musikvideo. Eleven och läraren kan tillsammans göra en plan över målsättningarna i de fördjupade studierna och slutarbetet. Planen lämnas in för godkännande av pianokollegiet ungefär ett år före den planerade prestationen.

Nivåprov

- Fördjupade studier med huvudämnet pianospel

Teknisk del

- Vi övar alla 12 dur- och 12 mollskalor på det sätt som nämns i innehållet för de fördjupade studierna. Eleven ombeds spela upp 2-3 skalor.

- En instuderingsuppgift, som eleven får 15 minuter före uppförandet. Eleven övar självständigt på uppgiften utan nämndens närvaro. Uppgiften kan vid behov spelas först med händerna skilt och sedan med händerna samtidigt.

Den tekniska delen utvärderas tillsammans av eleven, läraren och en lärarkollega. Eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Den tekniska delen spelas in genom video- eller ljudinspelning.

Konstnärlig del

- Eleven planerar tillsammans med sin lärare ett mångsidigt program med minst 4 stycken som är olika i stil och stämning från olika tidsperioder.
- Programhelheten bör innehålla följande verk:
 - Ett mera omfattande verk: Ur en sonatin eller sonat spelas en snabb och en långsam sats, eller hela verket om det inte finns en långsam sats. Det mera omfattande verket kan också

vara ett rondo (självständigt verk), en fantasi eller ett tema med variationer. Till de mera omfattande verken räknas också konserter eller till sin omfattning motsvarande kammarmusikverk. Det kan däremot inte vara en svit av fristående kompositioner.

- Ett verk från barocken
- En etyd eller ett etydliknande stycke
- Det rekommenderas att programmet innehåller samspel (1-2 stycken).
- Det vore fint om programmet innehöll vår tids musik.
- Eleven har möjlighet att uppföra sin egen komposition som en del av programmet.
- Eleven har dessutom efter eget önskemål en möjlighet att ge exempel på sina färdigheter i improvisation, arrangemang och/eller fritt ackompanjemang.
- I planeringen av programmet är det viktigt att eleven kan verka inom sina egna starka områden och har möjlighet att visa dem. Programmet bör avspegla elevens musikerpersonlighet och vara i balans med den.

Den konstnärliga delen utvärderas av eleven, läraren och en nämnd med ordförande och tre medlemmar. Eleven får muntlig och skriftlig feedback.

Den konstnärliga delen spelas in genom video- eller ljudinspelning.